

Søk

scenekunst.no

Liv og død i en rød kåpe

Foto: Jens Kristian Nilsen

Idé, konsept, koreografi og utføring: Anne Katrine Haugen og Liv Hanne Haugen

Scenografi: Lawrence Malstaf

Musikk: Erik Stifjell

Kunsterisk veileder: Jon Tombre

Film: Hilde Korsæth

Kunstnerisk veileder: Jon Tombre

Film Søstre 2003: Knut Skoglund

Produksjon: Haugen Produksjoner

Samproduksjon: Dansens Hus, Nasjonal Scene for Dans

Produsentstøtte: Dansearena nord

Foto: Jens-Kristian Nilsen, Foto fra forestilling: Nicolas Turrenc

Hvor: Hålogaland Teater, Scene Øst, Tromsø 30.05. Spilt 27-31 mai. Premiere Dansens Hus, Oslo 9. mai.

Av Maria Stødle

KRITIKK: Haugen Produksjoner tar med forestillingen *Søstre – 11 år* etterpå et oppgjør med livet fram til nå. Humor, alvor og sorg blandes med et helt arsenal av tanter - og en onkel - i et rørende møte mellom utøverne og publikum, skriver Maria Stødle.

Publisert: 23.06.14

Liv Hanne og Anne Katrine Haugen utfordrer ofte scenerommet der dansekunst vanligvis oppleves. De har blant annet skapt forestillinger i private hjem (*HomeMade*, 2013) og sist bokstavelig talt servert dansen som en kulinarisk opplevelse på en lokal kafe (*Tygg*, 2013). Denne gangen entrer søstrene blackboxen, men det betyr allikevel ikke at det er en tradisjonell forestilling vi får oppleve. I løpet av en time og et kvarter får kunstnerne sagt mye som er gjenkjennelig og evig aktuelt om seg selv, sin familie og sitt møte med morens død.

Den siste hvile

Scenerommet er mørkt og tomt, et diffust lydbilde formes sakte, fottrinn høres over det harde svartmalte tregulvet på Scene Øst på Hålogaland Teater. Et direkte lys fra taket zoomer inn på to søstre kledd i svart som står med klare og åpne ansikter mot publikum. På en rolig og distansert måte beskriver de hva som skjer med kroppen når den forbereder seg på å dø. De snakker publikum igjennom sansenes vei mot slutten. Hvordan huden sakte blir blå og leppene blåmarmorerte. Hvordan pusten blir langsommere og til slutt nesten ikke kan høres eller sees før den stopper opp. Beskrivelsene er kliniske, men allikevel nære. Kroppene illustrerer den siste hvile på gulvet liggende på rygg med hendene foldet eller langs siden. Det er nesten for konkret, men timingen i de rolige bevegelsene gjør at vi kun skimter denne universelt kjente stillingen, før Haugen-søstrene glir videre på gulvet og former andre abstrakte stillinger som

isteden gir assosiasjoner til liv. Slik blir det mer smertefullt å se på fordi skillet mellom liv og død blir så tydelig skjørt, nesten fra den ene bevegelsen til den andre.

Skråblikk på hverdagen

Alvoret i døden er høyst tilstedeværende. Men dette skal ikke bare handle om det som er tungt, det som er vanskelig å forstå og den dype sorgen etterpå, det skal også handle om livet. Livet til søstrene der de er nå, 11 år siden forestillingen *Søstre* i 2003. Med skjevt blikk og replikker som bringer hverdagslivet vårt i dag under lupen, bruker søstrene Haugen galgenhumor til å lette på det trykkende, tunge temaet. Sammen med publikum flirer jeg høyt mange ganger, for i neste øyeblikk å ta meg i det; er det lov å le når det handler om døden?

Søstrene har med seg sine fem tanter i forestillingen: Nunna, Margit, Hanna, Aslaug og Borghild, samt onkelen Nils. Alle i høy alder, men fullt ut tilstedeværende på bildene som ruller over bakteppet. Samtalene med de aldrende slektningene er vakkert filmet av Hilde Korsæth; kameraet har klart å fange de naturlige åpne og av og til fandenivoldske familiemedlemmene på en forbilledlig måte. Det er bare å gi seg hen til alle gullkornene som serveres. Kanskje er det ikke så farlig allikevel å flire litt distansert til noe man vet så lite om? For som den ene tanten sier så kan man jo ikke vite hvem eller hva man møter etterpå, og da må det være greit å beholde litt humor.

Kunstneriske samarbeid

Haugen-søstrene jobber også i denne forestillingen, som de ofte gjør, i ulike samarbeid på tvers av kunstneriske uttrykk og sjangre. Installasjonskunstneren Lawrence Malstaf står for den tilsynelatende enkle scenografien som består av to tykke, svarte ledninger hengende på to trinser fra taket. Ledningene brukes til å skape abstrakte uttrykk og innimellom helt konkrete bilder i dansen. Søstrene kontrollerer ledningene, men de har også sine egne bevegelser som styres fra trinsene. Dette skaper ytterpunkter i det visuelle som gir mer dybde og uforutsigbarhet i forestillingen.

Samarbeidet med musiker Erik Stifjell er spennende. Noen ganger ligger musikken nesten umerkelig i bakgrunnen som et teppe av svak, ulmende lyd og andre ganger tar den tydeligere plass i forestillingen som en utøver man må lytte til. Komposisjonene fyller ut bevegelsesspråket og assosiasjonene som skapes, men gir også motstand og kraft der dansen trenger det. Overgangen fra for eksempel 80-tallshiten "Ain't nobody loves me better" der søstrene danser vilt av glede, over til Stifjells samtidsmusikk er så sømløs at den nesten ikke merkes. Musikken suppleres også av Bachs kjente og såre Air, men her unngår Haugen-søstrene den åpenbare klisjeen, ved å synge melodien i høyt

stemmeleie. Slik bryter de med det sentimentale og legger til en nesten stygg og vond, men menneskelig dimensjon til det klassiske musikkstykket.

Hvem eier vårt liv?

Forestillingen veksler mellom videoene av tantene og Liv Hanne og Anne Katrine som snakker og danser fram sitt søsterskap. De tar et oppgjør med livene sine nå, hvor de er som dansere og hvem de er for hverandre. Anne Katrine synes søsteren har kastet alle sine kilo over på henne, mens Liv Hanne opplever at hun har fått rynker som Anne Katrine har unngått. De leker seg med morens klesskap, legger ut antrekk for antrekk på det store gulvet mens de beveger seg mellom klærne, legger seg oppå dem og ved siden av dem.

Fokuset er den røde 17.mai kåpen til moren som til slutt blir stappet full av alle klærne og båret til side. Søstrene kler også av seg og skifter mellom antrekk. Avkledningen gjør dem ikke mer frigjorte fra sine kropper eller mer avkledde i forhold til sine liv. Det er de allerede i kraft av seg selv, uten staffasje i et åpent, ærlig og frigjørende danseuttrykk. Å se dem danse i undertøyet gir sådan ikke noe mer til denne forståelsen og føles derfor unødvendig. Den røde kåpen er et gjennomgående symbol på moren, men hvem skal få den? Til syvende og sist, hvem eier mor sitt minne? Svaret blir å dele på kåpen. Symbolet viser egoismen i sorgen, i livet og hos oss mennesker. Ytterligere kan man stille spørsmålet om hvem som eier vårt liv og vårt minne når vi er borte, men også her og nå.

De to dansekunstnerne jobber med det de selv kaller abstrakt dans innenfor den moderne dansetradisjonen og benytter seg mye av improvisasjon som verktøy ikke bare i den kreative prosessen, men også i forestillingen. Improvisasjonen er tydelig, men går ikke i den fellen der den kan oppleves ensformig eller mangle retning. I stedet skaper verktøyet en ekstra nerve og årvåkenhet i spillet. Haugen-søstrene er intenst og ekte tilstede for hverandre på scenen og for publikum. De er alltid i kontroll selv i de villeste og mest kaotiske bevegelser. De harselerer med hverandre og seg selv med kjærlighet og kunstnerisk integritet, det er ekte og vi tror på dem. Hele tiden. Anne Katrine og Liv Hanne viser at fornyelsen i kunsten kan være nettopp det å utforske innenfor sitt eget uttrykk og å være tro mot sin integritet som utøvere. Med nye perspektiver på aldring setter de livets utfordringer i nytt lys og skaper dermed også en betydningsfull forestilling.